

Innst. 173 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:18 S (2009–2010)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å overføre oppgaver fra Barne-, ungdoms- og familieetatens regionskontorer til den kommunale barnevernstjenesten

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne viser til at barnevernet er en svært viktig deltaker for å sikre at alle barn får en trygg oppvekst.

Forslagsstillerne viser til lov 17. juli 1992 om barneverntjenester (barnevernloven) hvis formål er å: «sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid» og «å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.» Forslagsstillerne er av den oppfatning at barnevernet i dag ikke klarer å leve opp til dette formålet. Noen kommuner har et velfungerende barnevern, mens andre sliter med lite ressurser og lange restanser. Forslagsstillerne er bekymret for at dette får alvorlige konsekvenser for de barna det gjelder.

Forslagsstillerne viser videre til at i henhold til flere rapporter har barnevernet store utfordringer både når det gjelder ressurser og samhandling. Resultatet er et barnevern som ikke makter å gi barna den hjelpen de trenger. Forslagsstillerne mener vi har et barnevern med store utfordringer og at tiden er inne for å sette i verk sterkere virkemidler for å bedre barnevernets arbeid i kommunene.

Forslagsstillerne mener videre barnevernsreformen som er gjennomført, hadde mange gode inten-

sjoner, og støttet tanken om et likeverdig tilbud til barn over hele landet. Forslagsstillerne ser imidlertid at reformen var avhengig av at Bufetat hadde et godt samarbeid med kommunene og at ansvarsforholdene var tydelige.

Forslagsstillerne mener at kvaliteten på de kommunale barnevernstjenestene i dag er for varierende og for tilfeldig. I flere kommuner er barnevernstilbudet for dårlig.

Forslagsstillerne mener en del av løsningen er å gjøre kommunene i stand til å overta mye av det ansvaret for barnevernet som i dag ligger under Bufetat.

Forslagsstillerne viser til en Fafo-rapport hvor det kommer fram at det kommunale og statlige barnevernet har store samarbeidsproblemer. Forslagsstillerne er opptatt av at kommunene må få et helhetlig ansvar for barnevernet og mener nedleggelse og overføring av Bufetats oppgaver regionalt er noe som nå må vurderes. En slik overføring vil, etter forslagsstillerne syn, bli langt mer vellykket dersom det gjennomføres en kommunereform der flere offentlige oppgaver blir desentralisert fra staten til kommunene. En slik reform krever en ny kommunestruktur som vil sikre at langt flere barn enn i dag bor i kommuner med nok ekspertise og fagfolk innen barnevernet.

Forslagsstillerne har merket seg at Regjeringen ønsker å styrke kapasiteten og kvaliteten i det kommunale barnevernet. Et kvalifisert, kommunalt barnevern krever imidlertid, etter forslagsstillerne syn, at kommunene får et helhetlig ansvar innen barnevernet.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå arbeidsfordelingen mellom den kommunale barnevernstjenesten og Barne-, ungdoms- og familieetaten (Buf-

etat) med tanke på å overføre oppgaver fra Bufetats regionskontorer til kommunene.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjul, Gunn Olsen, Kåre Simensen og Arild Stokkan-Grande, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, fra Høyre, Olemic Thommesen og Lars Bjarne Tvette, fra Sosialistisk Venstreparti, Einar Horvei, fra Senterpartiet, Christina Nilsson Ramsøy, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, er enig med forslagsstillerne i at barnevernet er en svært viktig deltaker for å sikre at alle barn får en trygg og god oppvekst. Barnevernet har betydelige oppgaver i dagens samfunn, og det politiske arbeidet med barnevern er avhengig av at det foreligger god forskning og dokumenterbart materiale til grunn for de beslutninger som tas. Komiteen er videre enig i forslagsstillerens oppfatning av at noen kommuner har et velfungerende barnevern, mens andre sliter med lite ressurser og lange restanser, og at dette kan få alvorlige konsekvenser for de barna det gjelder.

Komiteen deler forslagsstillerens bekymring for at barnevernet ikke makter å gi den hjelpen mange barn trenger på grunn av store utfordringer knyttet til ressurser og samhandling. Komiteen vil derfor understreke betydningen av at forsknings- og utviklingsprogrammer etableres og videreføres, slik at det formidles god og etterrettelig kunnskap om hvilke utfordringer barnevernet står overfor, hvordan barnevernet lykkes i sitt arbeid og hvorfor det ikke lykkes. Det er i den sammenheng viktig å se på økonomistyring og ressursforvaltning innen barnevernet både på statlig og kommunalt nivå. Målet er å få til et effektivt barnevern hvor ressursene brukes på tiltak direkte rettet mot barn og deres familier, og ikke på en topptung organisasjon med unødig byråkrati og administrasjon og hvor politiske og ideologiske føringer virker styrende på virksomheten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at et totalansvar for barnevernets første- og andrelinjetjeneste kan vise seg å gi et mer helhetlig tiltak. I dag er det slik at kommunen innstiller i forhold til tiltak. Saken oversendes så til fylkesnemndene som fatter beslutningen. Samarbeid mellom fagteam og kommunalt barnevern er utfordrende, og det hevdes at beslutninger tas fjernt fra dem som har kunnskap om og kjennskap til det enkelte barn. Disse medlemmer mener videre at der hvor kommunene mener at de

kan gi bedre tilbud ved å få økt beslutningsmyndighet og et helhetlig ansvar, bør det åpnes for det. Gjennom et selvstendig ansvar på kommunenivå vil man kunne unngå de negative effekter som har funnet sted på grunn av det økende konfliktnivået vi har sett mellom kommunalt og statlig barnevern.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener i utgangspunktet at fylkesnemndene bør legges ned, og oppgavene overføres til det ordinære rettssystemet. Samtidig mener disse medlemmer at administrasjonen av fylkesnemndene er altfor kostnadskreven og at det må effektiviseres.

Disse medlemmer merker seg også at enkelte fylkesnemnder har lang saksbehandlingstid. Dette går ut over barn og familier i en sårbar situasjon og er enda et argument for avvikling av fylkesnemndene.

Komiteen viser til at en rapport fra 2008 dokumenterer at det en del steder er et høyt konfliktnivå mellom kommunalt barnevern og fagteamene i det statlige barnevernet («Vurdering og videreutvikling av fagteam», Rambøll Management AS, 2008). Rapporten synliggjør på hvilken måte et slikt konfliktskyt forhold svekker tilbudet til barna.

Komiteen påpeker at en rekke kommuner besitter god kompetanse og gode systemer for å ivareta ansvaret for barnevernet. Det er likevel slik at flere av våre kommuner er små og derfor vil få problemer med å etablere gode nok kompetansemiljøer og administrative enheter for å ivareta et helhetlig barnevernsansvar på en god måte. Barnevernsfeltet er derfor et område som komiteen mener er egnet for interkommunalt samarbeid en rekke steder i landet.

Komiteen mener at et levende og sterkt lokalt engasjement, særlig med hensyn til de oppgaver som barnevernet er satt til å løse, er av stor betydning når det gjelder gode lokale prioriteringer. God innsats og gode tiltak for barn og unge med særskilte utfordringer er en betingelse for at denne gruppen skal kunne mestre et selvstendig voksenliv. Komiteen er opp-tatt av at politikere bør få det ansvaret det er å sikre gode rammevilkår for denne gruppen i egen kommune. Et sterkere lokalt engasjement innen barnevernsområdet gir mange muligheter for den enkelte kommune til å bedre barnevernets ressursbruk, gi et mer helhetlig tilbud og sikre et godt lokalt fagmiljø med gode utviklingsmuligheter for dem som har sitt arbeid i sektoren.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at et totalansvar for barnevernet på kommunalt nivå i en rekke kommuner vil kunne gi et bedre bar-

nevern. Disse medlemmer viser til at Trondheim kommune fikk innvilget et oppgavedifferensieringsforsøk i forbindelse med den statlige overtagelsen av de tidligere fylkeskommunale oppgavene innen barnevernsområdet. Dette fordi kommunen i lengre tid hadde jobbet med samarbeid på tvers av ulike tjenester for barn og unge og hadde høy kompetanse på barnevern. Trondheim kommune kunne gjennom fire år som forsøkskommune vise til meget gode resultater. I forsøksperioden ble det barnevernsfaglige kompetansenivået i kommunen styrket, og det ble høy grad av både politisk engasjement for og vilje til å satse økonomisk på barnevernet. Tilbudet til barn og unge utviklet seg til å bli meget mangfoldig i perioden. Kjøp av tiltaksplasser ble ikke styrt av økonomiske og ideologiske styringssignaler fra Barne- og likestillingsdepartementet, nå Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, men mer ut fra barnas behov.

Disse medlemmer mener at ordninger med kommunale forsøk skal ha som mål å tilføre kunnskap og empiri som grunnlag for nyorganiseringer og endringer i offentlig sektor. Når resultatene av en forsøksordning har vist seg så positive, slik vi har sett i trondheimsforsøket, mener disse medlemmer at manglende videreføring av prosjektet var det samme som å undergrave selve motivet bak ordningen. Det er rimelig å legge til grunn at de erfaringer vi har fra Trondheim, ikke er tilstrekkelige til å innføre en ny reform, men resultatene tilsier at man her var på rett vei. Disse burde derfor ha ført til en beslutning om å videreføre forsøket i Trondheim, samt utvide forsøksordningen til også å gjelde andre kommuner. Da ville man på sikt kunne sett om denne innretningen også burde gjennomføres i hele landet.

Disse medlemmer vil på grunnlag av ovennevnte fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjenopprette og utvide forsøksordningen med lokalt ansvar for barnevernstjenesten, og tilrettelegge for at alle kommuner, enten på selvstendig grunnlag eller gjennom interkommunalt samarbeid, gis mulighet til å søke om å delta i et slikt forsøk.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå arbeidsfordelingen mellom den kommunale barnevernstjenesten og Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat)

etat) med tanke på å overføre oppgaver fra Bufetats regionskontorer til kommunene.»

Komiteens medlemmer fra Høyre deler forslagsstillernes ønske om å åpne mulighetene for kommunene til å ta et helhetlig ansvar for alle barnevernets virkeområder, og støtter derfor forslaget om å se på arbeidsfordelingen mellom den kommunale barnevernstjenesten og Bufetat.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, imøteser blant annet på denne bakgrunn den varslede helhetlige evalueringen av barnevernsreformen som skal igangsettes våren 2010, og ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget om oppfølgingen av denne.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Dokument 8:21 S (2009–2010) fra stortingsrepresentanter fra Kristelig Folkeparti om en opptrappingsplan for å sikre full barnevernsdekning. Dette medlem viser til at organiseringen av barnevernet har gjennomgått en omfattende reform. Parallelt med opptrappingen av ressurser må organiseringen av barnevernet videreutvikles for å sikre at ressursene brukes så effektivt som mulig. Det er for tidlig å trekke omfattende konklusjoner om organisering av barnevernet på nåværende tidspunkt, men dette medlem støtter forslaget om å gjennomgå arbeidsfordelingen mellom den kommunale barnevernstjenesten og Bufetat.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomgå arbeidsfordelingen mellom den kommunale barnevernstjenesten og Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) med tanke på å overføre oppgaver fra Bufetats regionskontorer til kommunene.

Forslag fra Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gjenopprette og utvide forsøksordningen med lokalt ansvar for barnevernstjenesten, og tilrettelegge for at alle kommuner, enten på selvstendig grunnlag eller gjennom interkommunalt samarbeid, gis mulighet til å søke om å delta i et slikt forsøk.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til sine merknader og til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:18 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei

Grande og Borghild Tenden om å overføre oppgaver fra Barne-, ungdoms- og familieetatens regionskontorer til den kommunale barnevernstjenesten – bifalles ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 4. mars 2010

Gunn Karin Gjøl

leder

Lars B. Tvette

ordfører

Vedlegg**Brev fra Barne- og likestillingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 17. desember 2009****Representantforslag 18 S (2009-2010) Om overføring av oppgaver fra Barne-, ungdoms- og familieetaten til den kommunale barneverntjenesten**

Jeg viser til brev av 12. november 2009 fra Familie- og kulturkomiteén, med oversendelse av Representantforslag 18 S (2009-2010) (dokument 8:18 (2009-2010)) fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å overføre oppgaver fra Barne-, ungdoms- og familieetatens regionkontorer til den kommunale barneverntjenesten. Komiteen ber om departementets vurdering av forslaget.

Stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden har fremmet følgende forslag:

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå arbeidsfordelingen mellom den kommunale barneverntjenesten og Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) med tanke på å overføre oppgaver fra Bufetats regionskontorer til kommunene.

Jeg har følgende kommentarer til forslaget:

Bakgrunn for barnevernreformen

1. januar 2004 overtok staten den fylkeskommunale delen av familievern og barnevernet. For barnevernets del gjaldt dette i første rekke ansvar for og drift av barneverninstitusjoner, og rekruttering og formidling av fosterhjem.

En hovedmålsetting med barnevernreformen var å utjevne de store forskjellene som var tilstede da fylkeskommunene hadde ansvaret for andrelinjetjenestene. 18 fylkeskommuner med ulik praksis gjorde at barn og unge hadde ulike tilbud avhengig av hvor i landet de bodde. En annen viktig grunn til reformen var at andrelinjeansvaret for psykisk helsevern allerede var flyttet til helseforetakene. For å sikre et bedre samarbeid mellom barnevern og psykisk helsevern for barn og unge, var en inndeling i fem regioner som samsvarte med helseregionene formålstjenelig.

De viktigste målene for reformen på barnevernsområdet var:

- å sikre en bedre faglig og økonomisk styring av barnevernet

- å sikre like gode tilbud til barn og unge med behov for barneverntjenester uavhengig av hvor i landet de bor
- å utvikle bedre samarbeid med kommunene
- å sikre forsvarlig kvalitet i alle ledd innenfor barnevernet
- å bidra aktivt til faglig videreutvikling av tjenestetilbudet i barnevernet

Evaluerings av barnevernreformen

Stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden foreslår at Regjeringen gjennomgår arbeidsfordelingen mellom den kommunale barneverntjenesten og Bufetat med tanke på å overføre oppgaver fra Bufetats regionkontor til kommunene.

Vi vil starte en evalueringen av reformen neste år. Ved å ta utgangspunkt i målene for barnevernreformen og konkretisere målbare resultatindikatorer på bakgrunn av disse, skal evalueringen gi oss svar om både tilstanden og utviklingen i barnevernet. Evalueringen vil ikke begrenses til en evaluering som bare omfatter Bufetat. Det er barnevernet i kommunen som er ansvarlig for å vedta og å iverksette tiltak overfor barn og familier som trenger hjelp. Det kommunale barnevernet har også et oppfølgingsansvar for de som mottar hjelp, også når det iverksettes statlige tiltak. Barnevernet må derfor sees som en helhet, og kommuneperspektivet vil være med i evalueringen. Evalueringen vil med andre ord gjennomgå arbeidsfordelingen mellom det kommunale og det statlige barnevernet. Resultatene vil foreligge i løpet av 2011.

Bedre samordning av tjenester for barn og unge

Jeg har akkurat fått overlevert utredningen til Flatøutvalget (NOU 2009:22) om det samlede tjenestetilbudet til barn og unge "Det du gjør, gjør det helt". Utvalget har vurdert mulighetene for et systematisk og forpliktende samarbeid mellom kommunale og statlige tjenester som gir hjelp til utsatte barn og deres foreldre. Barnevern, helsetjenester og sosiale tjenester må knyttes sammen, slik at brukerne av tilbudene i større grad opplever at det er "en dør inn" når de trenger hjelp fra flere tjenester. Jeg ser frem til å studere forslagene deres nærmere. NOUen vil nå sendes ut på bred høring. Høringsinstansene skal gis

god anledning til å uttale seg. Deretter vil jeg i samarbeid med de andre berørte departementene vurdere hvilke tiltak som skal prioriteres.

Kompetansen i det kommunale barnevernet

I representantforslaget går det frem at forslagsstillerne mener at kvaliteten på de kommunale barneverntjenestene i dag er for varierende og for tilfeldig. Dette er jeg enig i. Derfor er jeg opptatt av å heve kvaliteten og kompetansen i det kommunale barnevernet. Departementet startet i 2007 et arbeid med å styrke den faglige utviklingen og kompetansen i barneverntjenesten i kommunene. Denne kompetanseplanen skal gå frem til 2012. I 2010 vil departementet fortsette arbeidet med å utvikle kunnskapsgrunnlaget, fremdeles gjennom konkrete FoU-prosjekt, utvikling av materiell og kompetansetiltak rettet mot kommunene.

Våren 2009 ble NOU 2009:8 ”Kompetanseutvikling i barnevernet” lagt frem. Her er det utredet hvordan grunnutdanningene rettet mot arbeid i barnevernet kan styrkes, og hvordan kompetansen generelt kan bedres (for eksempel gjennom etablering av en autorisasjonsordning og etablering av en ordning med veiledet praksis etter endt utdanning). Utredningen er nå på høring og jeg vil komme tilbake til hva vi vil gjøre for å styrke kompetansen i barnevernet

med utgangspunkt i denne innstillingen fra ekspertutvalget.

I tillegg må det kommunale barnevernet styrkes med flere ansatte. I statsbudsjettet for 2010 sier regjeringen at det innenfor kommunenes frie inntekter er rom for 400 nye stillinger i det kommunale barnevernet. Jeg håper og tror at kommunene nå vil prioritere dette. Mitt mål er at dette vedtaket er et første trinn i en større og langsiktig opptrapping av det kommunale barnevernet. I tillegg vil jeg oppfordre kommunene til interkommunalt samarbeid. Erfaringene med dette er positive. Det å ha flere fagfolk å diskutere vanskelige spørsmål med og å tilhøre et større nettverk, oppleves som en gevinst både for de ansatte og for de som mottar hjelp fra barnevernet.

På bakgrunn av de ulike prosessene som er omtalt ovenfor mener jeg dette ikke er tidspunktet for å vurdere representantenes forslag. For det første vil det være uklokt å gjøre omfattende organisatoriske endringer før resultatene fra evalueringen av forvaltningsreformen foreligger. For det andre mener jeg at det kompetanseløftet som allerede er i gang i kommunene vil bære frukter. Flere stillinger i barneverntjenesten vil styrke den kommunale virksomheten. Parallelt vil jeg selvfølgelig også arbeide for å forbedre det statlige barnevernet i tiden som kommer.

Mitt mål er at alle barn skal få like muligheter og at alle barn skal sikres trygge oppvekstvilkår.

